

Zbiory

Załącznikiem kolekcji muzeum był dar Janusza Kraszewskiego, który przekazał ocalałą z pożogi obu światowych wojen część zbiorów swego ojca Bogusława i dziadka Kajetana-brata pisarza; zbiorów, w zasadniczej swej części zebranych niegdyś w Romanowie. Dar zawierał rękopisy i dziewiętnastowieczne wydania dzieł J. I. Kraszewskiego, jego rysunki, akwarele i obraz olejny „Krajobraz z brzoźami”, fotografie i dokumenty rodzinne, także osobiste przedmioty po pisarzu i rodzinie, a wśród nich zabawkę z lat dziecięcych Józefa Ignacego – porcelanową psią budkę i modlitewnik „Korona Niebieska” z 1727 roku, które opisywał Józef Ignacy w „Nowinach” z 1877 roku.

Muzeum zgromadziło prawie kompletny zbiór książkowych edycji dzieł pisarza, także znaczącą kolekcję dziewiętnastowiecznych czasopism, do których pisywał. Do pozycji najcenniejszych należą: pierwsze wydanie powieści – „Pan Walery” z 1831 roku, wydanie „Kordeckiego” z 1852 roku z autografem autora – dedykacją dla księdza Hołowińskiego. Znajduje się tu również ciekawa kolekcja prac plastycznych autora „Hrabiny Cosel” – pięć obrazów olejnych, akwarele, 148 rysunków i szkiców ołówkowych. Pokazny jest zbiór medali i medalionów wybitych na cześć pisarza oraz jego portretów – olejnych, graficznych i fotografii, zarówno pisarza jak i członków rodziny i osób z nim zaprzyjaźnionych. Wśród prywatnych pamiątek po pisarzu, które udało się zgromadzić, jest srebrny zegarek kieszonkowy z monogramem JIK, nóż do rozcinania papieru z takimże monogramem /dar wnuczki pisarza Aliny Giżyckiej/ oraz tłok pieczętny z rodowym herbem Jastrzębiec.

W dziale rękopisy najcenniejsze pozycje to: rękopis powieści „Starosta warszawski” z 1875 roku oraz dziennik podróży do Odessy z 1843 roku z bardzo interesującym szkicownikiem. Z pamiątek rodzinnych na uwagę zasługują osiemnastowieczne dokumenty dotyczące służby wojskowej pradziadka Nowomiejskiego i dziadka Błażeja Małskiego – nadane mu przez króla Stanisława Augusta Poniatowskiego rangi chorążego w korpusie husarzy nadwornych, z 1781 roku, z pieczęcią i podpisem królewskim; druki ulotne z lat 1774-1786 – mowy sejmowe przedstawicieli rodu Kraszewskich. Z dawnej biblioteki romanowskiej Kajetana i Bogusława pochodzi egzemplarz „Sonetów krymskich” Adama Mickiewicza, pierwsze wydanie z 1826 roku z autografami znanych osobistości – między innymi samego autora, Hipolita Skimborowicza, Aleksandry Moniuszkowej i Bogusława Kraszewskiego.